

I.

fogalmak

erasmusi és restituált kiejtés

declinatio - névszóragozás

masculinum - *hímnem*, **femininum** - *nőnem*, **neutrum** – *semlegesnem /egyiksem/*

singularis - *egyesszám*, **pluralis** - *többesszám*

nominativus	<i>alanyeset</i>
accusativus	<i>tárgyeset</i>
genitivus	<i>birtokos eset</i>
dativus	<i>részes eset</i>
ablativus	<i>határozó eset</i>
vocativus	<i>megszólító eset</i>
locativus	<i>helyhatározó eset</i>

coniugatio - igeragozás

praeteritum (*múlt*) **praesens** (*jelen*) **futurum** (*jövő*)

actio (*szemlélet*): **imperfectum** (*befejezetlen*), **perfectum** (*befejezett*)

genus (*nem*): **activum, passivum**

mód: **indicativus** (*kijelentő*), **coniunctivus** (*kötő*), **imperativus** (*felszólító*)

VOCATIVUS

Domine magister

us → e ius → ī

a többi marad nominativus

Et tū, mī, fili, Brute!

O Tite tute Tati tibi tanta tyranne tulisti (Ennius)

praenestei fibula (*FIBULA PRAENESTINA*) Kr. e. VII. sz. körül

MANIOS MED FHEFHAKED NVMASIOI

IOI SAVVNI:03X4B1:3B1:03W:501WAW

Dialogus I.

a)

- Opto tibi bonum diem!
- Talem et tibi precor!
- Quod tibi nomen est?
- Mihi nomen est Petro. Et tibi?
- Mihi nomen est Paulo.
- Bene sit tibi hoc die!
- Nec tibi male sit!

b)

- Salve Clemens!
- Salve et tu!
- Salutem tibi precor!
- Eandem et tibi opto!

c)

- Bonus vesper!
- Gratia Deo!
- Hic vesper foelix sit tibi!
- Nec tibi infoelix sit!

ad praepositio+acc.	nál, -nél, mellett; -ra,-re; -hoz, -hez, felé; végett, -ért
administrō 1	vezet, igazgat
aedificō 1	épít
appellō 1	hív, nevez; <i>akit/amit aminek</i> , mindkettő <i>accusativus</i>
Aquincum, -ī, n.	város Pannoniában, Óbuda
Arrabona, -ae, f.	város Pannoniában, Győr
at	viszont, másrésztől, azonban; de
Augustus, -ī, m.	a római császárok mellékneve
autem -	pedig, továbbá (rendszerint a második helyen áll a tagmondatban)
bellum, -ī, n.	háború, harc
Bōihaemum, -ī, n.	egy kelta nép lakta terület, ma Csehország és Ausztria egy része
capiō 3 cēpī captum	elfoglal, elfog
casa, -ae, f.	kunyhó, házikó, kalyiba
castra, -ōrum, n.	(katonai) tábor (csak többes száma van)
Celta, -ae, m.	kelta (férfi)
cēterus 3	más, egyéb
clārus 3	híres
collocō 1	felállít, berendez, megszervez
colōnia, -ae, f.	telep(ülés), gyarmat
cōnstō 1 -stitī -stātūrus	áll valamiből; <i>amiből: ex+ablativus</i>
contrā praepositio+acc.	szemben, ellen(ében)
Dalmatia, -ae, f.	tartomány az Adriai-tenger mentén
Dānubius, -īī, m.	Duna (az Orsovától a tengerig tartó részt Isternek nevezték)
dē praepositio+abl.	ról
est (sum esse fui)	van
et	és
etc. - et cētera	stb.
etiam	is
nōn solum ... sed etiam	nemcsak ..., hanem ... is
ex, ē praepositio+abl.	ból, -ből
finitimus 3	szomszédos, határos; <i>amivel: dat.</i>
fluvius, -īī, m.	folyó
Germānia, -ae, f.	Germánia (Németország, illetve részben Lengyelország)
Germānus, -ī, m.	germán (férfi)
Gorsium, -īī, n.	város Pannoniában, Tác közelében
habeō 2 habuī habitum	birtokol, <i>amit</i> birtokol: <i>accusativus</i>
habitō 1	lakik; <i>ahol: accusativus</i>
Illyria, -ae, f.	az illírek földje
Illyricum, -ī, n.	az illírek földje
imperium, -īī, n.	birodalom, (fő)hatalom
in praepositio	1.+acc.-ba, -be; -ra, -re, 2.+abl. -ban, -ben; -on, -en
incola, -ae, m.	lakos
inimīcus 3	ellenséges, veszedelmes
inter praepositio+acc.	között
ita	így, így módon
lēgātus, -ī, m.	helytartó
longus 3	hosszú (időben térben egyaránt)
Marcomannī, -ōrum, m.	markomannok
Moesia, -ae, f.	tartomány a mai Bulgária területén
multus 3	sok
municipium, -īī, n.	(önkormányzattal rendelkező) város
Mūsa, -ae, f.	múzsza
nōminō 1	nevez, hív; <i>akit/amit aminek</i> : mindkettő <i>accusativus</i>
nōn	nem

Nōricī, -ōrum, m.	Noricum tartomány lakói
Nōricum, -ī, n.	római provincia a Duna, a Dráva és az Inn között
noster, nostra, nostrum	a miénk,
oppidum, -ī, n.	város
Pannonia, -ae, f.	Pannónia
Pannoniī, -ōrum, m.	pannonok
parō 1	készít (bellum parāre - háborúra készül); <i>aki ellen: dativus</i>
parvus 3	kicsi
periculōsus 3	veszélyes, veszedelmes; <i>akire/amire, akivel/amivel szemben: dativus</i>
pertineō 2 pertinuī pertentum	kinyúl, elér, kiterjeszkedik valahová
populus, -ī, m.	nép
posteā	ezután, azután
praestō 1 -stitī -stitum/-stātūrus	élén áll valaminek, vezet valamit; <i>amit: dativus</i>
praeter praepositio+acc.	valamin kívül, valamin túl
prīmō	kezdetben, először
prōpugnāculum, -ī, n.	bástya, védőfal
prōvincia, -ae, f.	tartomány
Quadī, -ōrum, m.	kvádok
quasi	mintegy
-que	és, is
quoque	is
Rōmānus 3	római
Scarbantia, -ae, f.	város Pannóniában, Sopron
sed	de, hanem, ellenben
situs 3	épült, épített, fekvő, található
solum	csak
terra, -ae, f.	föld
trāns praepositio+acc.	valamin túl
ubi	mikor, mihelyt
ūsq̄ue	valamilyen praepositio követi, leggyakrabban ad egészen ...-ig
Vandalī, -ōrum, m.	vándalok
vel	vagy
venio 4 venī ventum	jön, megérkezik
via, -ae, f.	út
vīcus, -ī, m.	falu
vīvō 3 vīxī vīctūrus	él
amīcitia, -ae, f.	barátság
arma, -ōrum, n.	fegyver(zet), harc
auxilium, -iī, n.	segítség
cārus 3	kedves, drága
cōgitō 1	gondolkodik
ergō	tehát
exemplum, -ī, n.	példa
flamma, -ae, f.	tűz, láng
historia, -ae, f.	történelem
incendium, -iī, n.	tűzvész
magis	inkább, nagyobb mértékben
magistra, -ae, f.	tanító, tanácsadó
māgnus 3	nagy, erős, heves
moveō 2 mōvī mōtum	(meg)mozgat, indít
post praepositio+acc.	után
proelium, -iī, n.	csata, ütközet, harc